

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань правової політики

15 серпня 2024 року

Веде засідання голова комітету МАСЛОВ Д.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Оголошую, що проект порядку денного було розіслано народним депутатам завчасно. Пропоную перейти до прийняття порядку дій.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

Васюк.

ВАСЮК О.О. Васюк – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за. І є пропозиція до порядку денного.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, я потім запитаю.

Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Князевич – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За – Павліш.

ДИРДІН М.С. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін – за.

Пузанов.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев – за.

Для стенограми: також присутній член комітету, народний депутат Соболев.

БОЖИК В.І. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик – за. Добре.

Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук, повторіть.

СТЕФАНЧУК М.О. Стефанчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Також для протоколу, стенограми: присутній народний депутат Фріс, також член комітету.

Отже, рахуємо. 16 членів комітету – за, проти – 0, утрималось – 0. Отже, рішення прийнято.

Володимире Антоновичу, ви казали про пропозицію. Володимире Антоновичу, ви говорили, що у вас пропозиція до порядку денного є.

ВАТРАС В.А. Доброго ранку, шановні колеги! Чути мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, чутно.

ВАТРАС В.А. Доброго ранку! Я прошу включити до порядку денного одне питання щодо проекту Закону про внесення змін до Закону "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" щодо уточнення ступеня вищої освіти для осіб, які мають право здійснювати адвокатську діяльність (№10312 від 4 *(Не чути)*) Ще три тижні тому по ньому відбулись засідання підкомітету. Питання процедурне. Будемо просити повернути суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання. Але так як наполягає розглянути, пише листи на комітет, тому прошу сьогодні по можливості розглянути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще раз номер назвіть, Володимир Антонович.

ВАТРАС В.А. 10312 від 4 грудня 2023 року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 10312. Так, колеги, дивіться, цей закон... Ну в загальному Володимир Антонович писав про те, що буде пропозиція включити це питання до порядку

денного, прийняти відповідне рішення. Його не було попередньо включено в порядок денний, тому будемо виходити з позиції членів комітету. Чи є ті, хто заперечують проти включення цього питання в порядок денний?

Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

Колеги, я не заперечую проти включення його до порядку денного. Я єдине хотів би звернути увагу колег, і можливо все-таки ми зможемо вийти на якийсь розумний підхід до розгляду законопроектів. Ми якось їх ... *(не чути)* цей законопроект, немає якоїсь системи, що вони поступають до нас, є якісь ... , і як вони поступають, щоб ми або перевіряли, що немає висновків і з'ясовували цю ситуацію, якось зводили інформацію, мали зведену інформацію з цього питання, можливо секретаріат цю інформацію готував би. А якщо є всі висновки, то всі законопроекти вносити по мірі їх надходження, за виключенням десь якихось термінових, якщо дійсно виникає ситуація, то такий законопроект поза чергою. Так було б більш об'єктивно. До речі, так працюють комітети інші, антикорупційний комітет насамперед. І дають висновки по кожному законопроекту, не тільки ... стосуються, що було б доречним, я вже казав про це, нашому комітету з питань, пов'язаних з Конституцією, коли розглядаються законопроекти. То я би просив звернути на це увагу все-таки. Можливо, пане голову, проведете окреме засідання, можливо це в "Різному" колись обговоримо. Ну якось це має вже бути унормовано.

Чесно кажучи, для мене з самого початку на сьогоднішній день більше виглядає, як бардак, який... не має якоїсь логіки і ... *(Не чути)*

Дякую. Але цей законопроект підтримую, щоб включити в порядок денний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, немає заперечень щодо включення цього законопроекту до порядку денного? Колеги, чи ще будуть інші пропозиції до порядку денного?

Давайте, я тоді разом ставлю, якщо немає заперечень, бо голосування в цілому, не буду ставити окрему пропозицію Володимира Антоновича Ватраса. Немає заперечень, колеги?

_____. Ставте, ставте, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поставити? Просто я думав, ми, якщо в цілому...

_____. Ні, я маю на увазі, в цілому ставте, так.

_____. В цілому, конечно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. В цілому? Ну все, добре-добре. Все, колеги, давайте, з урахуванням пропозицій Володимира Антоновича Ватраса ставлю на голосування. Тобто ми додаємо законопроект... 10312, в кінці поки що додаємо.

_____. Після "Різного", чи до "Різного"?

ГОЛОВУЮЧИЙ. До "Різного", до "Різного" в кінці всіх питань наших.

Так, пропоную переходити до голосування за проект порядку денного з урахуванням пропозицій Володимира Антоновича Ватраса.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін. Дирдін!
Калаур.

КАЛАУР І.Р. Калаур...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур – що? Ще раз.

КАЛАУР І.Р. За, за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, дякую.
Князевич.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Князевич – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.
Німченко.
Новіков.

ДИРДІН М.С. Дирдін – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін – за.
Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За, Павліш.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Також у нас присутній народний депутат Пузанов Олександр Геннадійович на засіданні комітету.

Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. Стефанчук – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс. Фріс Ігор Павлович.

Так, добре, рахуємо: 16 членів комітету – за, проти – 0, утримались – 0, Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Все, порядок денний прийняли в цілому. Переходимо до розгляду питань нашого порядку денного. І першим у нас це питання стоїть – це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо особливостей складання кваліфікаційного іспиту (реєстраційні номери 11425) і альтернативний до нього 11425-1.

Прошу співголову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті внесеного питання.

_____. Шановні члени комітету, присутні, підкомітет з питань правосуддя розглянув на засіданні шляхом опитувань законопроекту номер 11425, більшістю голосів членів підкомітету було рекомендовано комітету прийняти його, включити до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради і прийняти за основу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, висновки комітету, чи є необхідність обговорювати дане питання?

Сергій Демченко, рука піднята.

ДЕМЧЕНКО С.О. Так, дякую. Колеги, я вважаю, є необхідність обговорювати. І я хотів би почути...

_____. Шановні колеги, я перепрошую, Сергій Олексійович, підкомітет рекомендував 11425-1, поданий народним депутатом Калауром, йти до порядку денного, а законопроект відхилити 11425-1, а включити до порядку денного 11425. Дякую.

Сергій Олексійович, перепрошую, що перебив.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу продовжити.

ДЕМЧЕНКО С.О. Будь ласка. Я хотів би почути, колеги, контраргументи на зауваження Головного науково-експертного управління, про які йдеться в проєкті висновку. Тому цитуємо. ...*(Не чути)* жодних коментарів усного або у письмовому вигляді я не побачив на підкомітеті і не почув тут. Тому, будь ласка, якщо можна, озвучте контраргументи по всім зауваженням ГНЕУ.

_____. Це до кого питання?

_____. Це до кого питання? Якщо ні до кого, давайте... *(Не чути)* напевно, ніхто не представляє цей... *(Не чути)* на комітеті, якщо ні до кого. До того, напевно, хто готував це питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це тільки в мене поганий зв'язок чи у Сергія Олексійовича поганий зв'язок, я не можу зрозуміти.

ДЕМЧЕНКО С.О. Інколи в мене пропадає.

_____. У Сергія Олексійовича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Інколи у вас.

ДЕМЧЕНКО С.О. Чутно мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз чутно, да.

ДЕМЧЕНКО С.О. Зв'язок, напевно, хоч і не в комітеті знаходжуся зараз, але така ж ситуація з інтернетом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Ще раз, ви...

ДЕМЧЕНКО С.О. Питання ще раз повторити чи зрозуміло? Питання звучить наступним чином.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наскільки я зрозумів, у вас питання по ГНЕУ, по висновку.

ДЕМЧЕНКО С.О. Так. Ми у відповідному проекті висновку цитуємо зауваження ГНЕУ і жодних контраргументів проти цих зауважень, чи ми погоджуємося, чи не погоджуємося з ними, чи ми їх врахуємо, я там не побачив у висновку комітету. Тому я хотів би, щоб хтось озвучив, хто готував цей висновок чи хто має якусь позицію. Якщо ніхто не готував, ніхто не має, давайте...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, скажіть, будь ласка, що по ГНЕУ вас конкретно цікавить.

ДЕМЧЕНКО С.О. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, на жаль, у вас зв'язок поганий. Якщо у вас є якісь конкретні питання, давайте, може, спробуємо розібратися.

ДЕМЧЕНКО С.О. Зараз чути мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз чути, да.

ДЕМЧЕНКО С.О. В проекті зазначені зауваження... *(Не чути)* давайте їх зачитуємо і по цих зауваженнях я хотів би почути контраргументи, чому ми ці зауваження...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, цитуйте. Цитуйте, будь ласка.

ДЕМЧЕНКО С.О. Будь ласка, цитуйте. Так, будь ласка, хто в нас висновок представляє, нехай зачитує, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зачитувати що вам, висновок ГНЕУ?

ДЕМЧЕНКО С.О. Зауваження ГНЕУ, які зазначені...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, у вас той же самий висновок ГНЕУ. Вас щось цікавить?

_____. Значить, *(нерозбірливо)* ми знаємо. Мене цікавить контраргументи, є у нас по зауваженням висновку ГНЕУ, чи немає їх?

ГОЛОВУЮЧИЙ. По яким конкретно?

_____. Які зазначені в проекті висновку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що саме? Ну перед вами, у вас є проект висновку, у вас є висновок ГНЕУ, можете сказати щось конкретне?

_____. Я можу зачитувати проект висновку. Зараз я його відкрию і зачитую.

За результатами аналізу положень законопроекту ГНЕУ зазначає, що в цілому підтримує його основну ідею щодо встановлення прохідного балу без урахування результатів та запровадження середнього допустимого балу тестування. Разом з тим, вважаю за доцільне висловити зауваження, насамперед законопроектом пропонується доповнити... установити, що ВККС проводить кваліфікаційний іспит в межах конкурсу на зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів, оголошений такою то датою, які діють після набрання чинності.

В даному контексті вважаю за доцільне зауважити, що такою-то датою було повідомлено про прийняття рішення допустити до проходження кваліфікаційного оцінювання до участі і зайняття 550 вакантних посад апеляційних інстанцій. При цьому за проектом можна ...*(Не чути)* за умови, що до цього часу ВККС не проведе відповідний кваліфікаційний іспит. Адже на переконання ГНЕУ повторне проведення кваліфікаційного іспиту є недопустимим з огляду на те, що це ставитиме кандидатів на

зайняття вакантних посад суддів апеляційних судів у нерівне становище в порівнянні з кандидатами з аналогічних конкурсів, оголошених іншими рішеннями ВККС.

Враховуючи наведене вище, вважаю, пропонуваній законопроектом абзац потребує відповідного уточнення.

Я зачитував висновок ГНЕУ у цій частині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка, ну давайте, я як автор одного з законопроектів можу пояснити.

У нас мова йде про застосування 75 відсотків балів зараз на конкурси, які оголошені в апеляційні суди. Тому от, власне, і пропонується їх як би... прибрати цю планку, встановлену на рівні закону у розмірі 75 відсотків, надавши можливість визначати Вищій кваліфікаційній комісії суддів в майбутньому. Зараз йде паралельний процес.

Ми неодноразово з членами комітету зустрічались і з ВККС, і з представниками проектів, і так далі. Зараз йде паралельний процес закупівлі, наскільки нам відомо, Вищою кваліфікаційною комісією суддів оголошений, наскільки я теж пам'ятаю, на розроблення тестів, які будуть враховувати особливості добору на посади суддів. Якщо там буде враховано всі можливі, скажімо так, всі особливості когнітивного іспиту для суддів, і буде прийнято рішення, що може бути на рівні закону, ну, значить, для інших конкурсів може залишитись. Станом на зараз для апеляційних судів когнітивного тесту у нас немає. Таке пояснення.

Ще питання будуть, колеги? Немає більше питань?

Тоді я слово представникові ВККС надам. Руслан Сидорович, прошу.

СИДОРОВИЧ Р.М. Доброго дня. Вища кваліфікаційна комісія суддів висловлювала вже свої позиції. Власне, спільно з комітетом і проектами міжнародно-технічної допомоги, які допомагають комісії, було обговорено проблематику проведення когнітивного тестування. Я хочу акцентувати увагу також, що для суддівських конкурсів такий вид тестування був новелою, який з'явився у грудні 2023 року.

Відповідно до висновку незалежного експерта на замовлення Програми "Справедливість для всіх" було відмічено, що 75-відсотковий прохідний бар'єр для когнітивних тестів є нерелевантним при проведенні власне когнітивного тестування. При проведенні тестування на знання права і практичних завдань це є абсолютно релевантний підхід. В той же час на думку незалежного експерта Франка... 75-відсотковий такий бар'єр когнітивного тестування є нерелевантним і невалідним.

Тому комісія, покликаючись на експерту позицію і таку думку, підтримує.

Разом з тим, комісія неодноразово піднімала питання, що, зважаючи на специфіку такого когнітивного тестування, а також на гостру проблему, гостру проблему нестачі кадрів суддівських, питання відтермінування запровадження такої норми для конкурсів у апеляційні суди теж може мати позитивне значення, оскільки закупівля такого програмного продукту, його використання у межах стислого періоду часу може поставити під ризики строки проведення і завершення таких конкурсів.

У будь-якому випадку на думку комісії залишення діючої правової конструкції не сприятиме швидкому і якісному проведенню і завершенню конкурсів у апеляційні суди.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую.

Так, ще хтось бажає висловитись?

Сергій Демченко, рука піднята. Прошу.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

У мене аналогічне питання до представника Вищої кваліфікаційної комісії суддів. Скажіть, будь ласка, на вашу думку оцей законопроект, який ми зараз розглядаємо. Він надає таку позицію, що повторне проведення кваліфікаційного іспиту фактично буде для апеляційних суддів, яких ставить в недопустиме становище в порівнянні з іншими суддями, в нерівне становище в порівнянні з іншими кандидатами в аналогічних конкурсах, оголошених іншими рішеннями...

Яке ваше бачення щодо цієї проблеми? Це нормально чи цього немає, чи є якась ситуація, що це виправляє?

Дякую.

СИДОРОВИЧ Р.М. Пане Олексію, мені відповісти на запитання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, питання було до вас. Якщо ви зрозуміли питання, то можете ви відповісти.

СИДОРОВИЧ Р.М. Власне кажучи, проблематика у тому, що я, відверто, не до кінця розумію застереження ГНЕУ, при всій повазі до Головного науково-експертного управління, у чому полягає повторність кваліфікаційного оцінювання. Кваліфікаційне оцінювання суддя здає в рамках конкурсу, підкреслюю - конкурсу, лише один раз.

Кваліфікаційний іспит полягає у складенні анонімного тестування на знання права, виконання практичного завдання, складення когнітивного тестування. І з 30 грудня 2024

року буде ще один етап - це історія української державності. Все. Повторного кваліфікаційного іспиту, його в рамках конкурсу немає. Якщо суддя вже здавав кваліфікаційний іспит в рамках кваліфікаційного оцінювання на відповідність, це є інша процедура яка прямо не передбачена, тому в даному випадку повторюваності ми не вбачаємо.

Мені здається, що на ці питання вже і судова практика давала відповідь, і зрештою минулого року комітет шляхом внесення відповідних поправок до закону на ці питання відповідь надав. Така позиція комісії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, колеги, якщо більше немає необхідності обговорювати, давайте перейдемо до прийняття рішення.

Віктор Килимар. Прошу.

КИЛИМАР В. Добрий день. Дякую, Денисе Вячеславовичу. Дякую за надане слово. Дякую за запрошення. Не можу не скористатись нагодою поділитися ще раз нашою оцінкою законопроекту і дати трошки історичного екскурсу, тому що не зовсім можу погодитися з тим, що пан Руслан сказав, наприклад, що це тестування вперше було запроваджено минулого року. Насправді це тестування багато років використовувалося ВККС і якраз заслугою комітету, заслугою Верховної Ради було виправлено ті помилки, критичні помилки у застосуванні цього тестування, а саме, раніше це тестування не мало адекватного прохідного бар'єру, ми взагалі не знали чи він був, чи його не було і результати цього тестування, які дозволяють досить точно проранжувати кандидатів за їхнім когнітивним рівнем і, власне, меритократична історія добору на різноманітні посади, вона своїм хребтом і має це тестування, тому що справді можна сказати хто має більші когнітивні здібності, хто має менші і таким чином просувати тих чи інших кандидатів в межах конкурсу. Так-от, комітет в минулому році виправив цю помилку, встановив прохідний бал – 75 відсотків, що є абсолютно адекватним відповідно до тої методології, яку якраз і використовувала, точніше той інструмент, який раніше використовувала Вища кваліфікаційна комісія суддів. Тому що це якраз відповідає рівню – вищий за середнього.

Можемо всі відкрити Google, ввести пошуковий запит: який когнітивний рівень для юриста, не кажучи вже про суддю, і плюс-мінус всі відповіді, тому що справді немає якоїсь догми, немає якоїсь визначеної доктрини, але ви не знайдете жодної сторінки, жодної статті, яка би казала, що когнітивний рівень юриста може бути нижчим за

середній. Всі будуть казати, що це вище за середній – 75 відсотків, відповідно до того інструменту, яким раніше оцінювалося, це якраз і відповідає рівню вище за середній.

Кілька слів скажу ще про висновок пана ван Лайка, якого особисто я поважаю, але, на жаль, не можу погодитися буквально з першим реченням, яке він зазначає у своєму висновку, адже там іде мова про те, що в законі не може бути визначено 75 відсотків правильних відповідей. Ну, як ми всі знаємо, в законі не визначено, що саме 75 відсотків правильних відповідей, у законі йде мова про рейтинговий бал. І відповідно знову ж таки той інструмент, який раніше використовувався ВККС, він і передбачає те, що це є рейтингові бали так звані, які пов'язані безпосередньо з правильними відповідями, але навіть і не є правильними відповідями, потім конвертуються у так званий IQ-бал. І відповідно від цих балів і рахується 75 відсотків, щоб знову ж таки є абсолютно адекватним, абсолютно прийнятним прохідним рівнем.

Тому ми тісно співпрацюємо з Вищою кваліфікаційною комісією. У межах конкурсу до ВАКС вже було знайдено постачальника послуг, вже було укладено відповідні контракти для того, щоб проводити тестування. Ми з нашого боку, з нашої організації попередньо готові підтримати ...*(Не чути)* для того, щоб у безпечних умовах кандидати могли пройти це тестування і був належний технічний рівень його проведення. Зараз тривають консультації щодо конкурсу до апеляційних судів і теж є абсолютно реальні варіанти, як знайти постачальника послуг, як в короткостроковій перспективі, тобто для того, щоб вже восени проводити відповідне тестування, так і на середньострокову, довгострокову перспективу, шукати більше опцій, більше варіантів для того, щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Закінчуйте, будь ласка.

КИЛИМАР В. Щоб ті зауваження, які є до тих постачальників послуг, які є на українському ринку, щоб на них можна було знайти відповіді.

Підсумовуючи, ми розуміємо, яку проблему вирішує цей законопроект, тому що це здобуток, який був комітетом у минулому році. І, на жаль, виглядає так, що він буде перекреслений.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я лише зазначу, що цей законопроект було ініційований, власне, і зареєстрований після звернення Вищої кваліфікаційної комісії суддів і після консультацій з Вищою

кваліфікаційною комісією суддів, і після консультацій в тому числі з проектом. І зараз у нас середина серпня. В принципі, наскільки ми пам'ятаємо, за наслідками консультацій з ВККС змогли б теоретично десь на початку жовтня проводити когнітивні тести, станом на зараз їх немає. Я знаю, що є певні обнадійливі, як би, інформація про те, що можуть з'явитися когнітивні тести якісь. Просто, якщо це буде затримуватися ще там на пів року і більше, і так далі, у нас вже немає можливості у апеляційних судів терпіти понаднормове навантаження. Ми мусимо зупинити тоді правосуддя в апеляційних судах, оце мабуть одне з головних, власне, для чого цей законопроект. І тим більше там є альтернативний законопроект, який взагалі передбачає відстрочити, тому ця опція ще залишається.

Спочатку тоді члени комітету Сергій Демченко, потім Сергій Власенко.

ДЕМЧЕНКО С.О. В мене питання до pana Килимара. Будь ласка, ваше ставлення до того, що законопроект передбачає не публікацію тестів когнітивного тестування відповідного.

КИЛИМАР В. Якщо дозволите, максимально коротко відповім, пане Денисе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, прошу.

КИЛИМАР В. З методологічної точки зору, пане Сергію, наскільки я пригадую, це ваша була правка щодо оприлюднення бази запитань обов'язкової по всіх тестуваннях.

ДЕМЧЕНКО С.О. Так, це pana Дирдіна була правка і зал її підтримав.

КИЛИМАР В. Перепрошую, помилився. З точки зору методологічної, психометричної це ж неправильно. Тому що будь-яка база запитань, вона має бути недоступною для кандидатів для того, щоб цей інструмент був максимально ефективний. У випадку, коли база запитань є там 10 тисяч, як, наприклад, з тестуванням на знання законодавства. Це певним чином дає таку гнучкість для комісії, все одно оприлюдно ще запитання мати певну валідність результатів з оцінювання. Коли ми говоримо про базу запитань когнітивного, на жаль, вона не є такою великою. Тобто це ми говоримо про сотні запитань. І у випадку, якщо оприлюднити ці запитання завчасно, то тоді це тестування воно справді буде валідним і справді буде перевіряти зовсім інші компетентності.

Тому власне не хочу вдаватися в деталі чому ми проти, наприклад, щоб ВККС володіло цією базою запитань і адміністрували ці бази запитань. Тому що власне в цьому і

полягає світовий досвід, що таке тестування проводиться зовнішнім провайдером. Який відповідає за збереження цієї бази запитань, який відповідає за її регулярне оновлення. Тому, якщо підсумувати, у випадку когнітивного тестування, на жаль, ми не можемо собі дозволити оприлюднити цю базу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Шановний пане голову, мені здається, що ми занадто уваги приділяємо запрошеним, які до судової системи не мають ніякого відношення. У нас є орган державний, який відповідає за цей напрямок державної політики, називається Вища кваліфікаційна комісія суддів. Ми їх заслухали. Їхня позиція зрозуміла. Я так думаю, що більшість членів комітету цю позицію підтримують. Давайте голосувати, а не переконувати якихось людей, які тут прийшли зі своїми думками дуже важливими, які вже дореформували судову систему, 10 років вони реформують судову систему, а вона чомусь гірше і гірше, і гірше, і гірше, і гірше. Ну бо напевне вони так реформують. Оця історія тут, що я не погоджуюся, ну не погоджуйтеся собі і не погоджуйтеся, це ваше право. Ми живемо у демократичному суспільстві, ви можете погоджуватися чи не погоджуватися.

Давайте приймати політичне рішення, пане голову, і юридичне як таке. Прошу поставити на голосування цей законопроект.

Бо ми зараз будемо слухати різних запрошених...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, це сутінки перед світанком.

ВЛАСЕНКО С.В. Дай боже! Бо я в цих сутінках вже десятий рік живу. Розумієте? Десятий рік я кажу, що ви йдете головою у двері, а нам розповідає, що ні, ми тут молоді, ми тут все знаємо, як роботи, ви тут ні фіга не знаєте, а ми все знаємо, як робити. І от вони нас завели туди, куди вони нас завели. І зараз, як ви правильно сказали, пане голову, у нас альтернатива дуже проста: або зупиниться правосуддя в Апеляційних судах, або ми далі будемо слухати цих порадників. Тому я пропоную голосувати. Ми за це несемо відповідальність, в тому числі і політичну. Давайте голосувати за те рішення, яке є, а не слухати. Там їх прийшло 10 людей і вони зараз всі будуть розповідати, як нам жити.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я думаю, слово "завели" не зовсім правильно. Тому що ми всі голосували чи більшість голосувала за ці ініціативи, то напевно...

ВЛАСЕНКО С.В. Сергій, я за це лайно у своєму житті ніколи не голосував.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну то я за Верховну Раду. Ми ж зараз за Верховну Раду насамперед кажемо. То треба сказати, що Верховна Рада це підтримала. Тому це позиція, напевно, Верховної Ради, а не цих людей чи інших людей, які ініціювали ці чи інші ідеї. Це так...

Дякую.

ВЛАСЕНКО С.В. Вони вже нас нагвалтували по ліквідації ОАСКа, розумієте? Мій найулюбленіший приклад, знаєте? Бігали, кричали як невідомо хто, я не хочу зараз говорити як хто, розповідали, що все буде добре, судова система все витримає, все нормально. А ми потім, вихаркуючи кров'ю, значить, приймали закон технічний і роздавали ці справи по інших судах для того, щоб вирішити проблему, яку вони нам створили із-за того, що створена ними ж імпотентна правоохоронна система не може покарати тих людей, яких вона вважає винними. Розумієте?

А зараз що вони пропонують? Зараз вони кажуть, створена іноземцями ВККС вже не така, нам треба ще незалежного оператора, напевно, теж створеного іноземцями, який буде там щось подавати тести. Є ВККС, яку уже всі визнали, всі сказали, робоча ВККС, всі вітали створення ВККС незалежної, а тепер кажуть, ні, нам ще треба щось зробити, бо ми вже тій ВККС не довіряємо. Якось абсурдна позиція.

Колеги, давайте рухатися далі і приймаємо рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Давайте, все ж таки, ми Комітет з питань правової політики, як говорить перший заступник Василь Іванович Німченко. Давайте, ми завжди намагатися працювати інклюзивно, навіть коли не погоджуємося з точками зору. Давайте дуже коротко. Я попрошу представників, які підняли руку, це все ж таки постійні в нас учасники наших засідань. Я лише прошу дуже коротко, бо ми можемо встановити регламент, але я б не хотів цього робити, тому максимально коротко по суті, бажано не повторюватися, якщо ви підтримуєте чиюсь позицію, просто зазначте це.

Так, Ніка Крейденкова, потім Олександр Сидельніков. І після того переходимо до голосування.

КРЕЙДЕНКОВА Н. Дивіться, Олександр, ви перший, але добре. Я коротко скажу, що, власне, фундація DEJURE...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви зараз фундація DEJURE, да?

КРЕЙДЕНКОВА Н. В цій конкретно позиції щодо цього законопроекту фундація DEJURE, так зафіксували.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Приймаєте участь в засіданні комітету як представник фундації DEJURE, громадської організації.

КРЕЙДЕНКОВА Н. На наступному законопроекті буде трошки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. То ви тоді повідомляйте, хто ви.

КРЕЙДЕНКОВА Н. Так, я повідомляю, від імені кого озвучую. Тому ми зараз як фундація DEJURE...

ВЛАСЕНКО С.В. Фігаро тут, Фігаро там. Нашу маму и там, и тут показывають.

КРЕЙДЕНКОВА Н. Так, таке життя. І ми, власне, як фундація DEJURE зараз підтримуємо позицію IDLO і в мене, власне, все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чудово. Дякую.

Олександр Сидельніков.

СИДЕЛЬНИКОВ О. Доброго дня, колеги. Проект USAID "Справедливість для всіх", тут загалом...

ВЛАСЕНКО С.В. Вибачте, ми не зовсім вам колеги, ми – народні депутати України. Ви – народний депутат?

СИДЕЛЬНИКОВ О. Ні, але...

ВЛАСЕНКО С.В. Станьте народними депутатами, будемо колегами.

СИДЕЛЬНИКОВ О. Я в плані правничому... *(Шум у залі)*

ВЛАСЕНКО С.В. Звертайтеся, будь ласка, до народних депутатів як до народних депутатів.

СИДЕЛЬНИКОВ О. Я в ширшому контексті, як правники.

ВЛАСЕНКО С.В. Не треба в ширшому, будь ласка, у вузчому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, я вас дуже прошу.

СИДЕЛЬНИКОВ О. Я думаю, я поки що сам вирішую, як я звертаюсь, тому дуже дякую, але ... *(Шум у залі)*

ВЛАСЕНКО С.В. Не зовсім там, шановний колего, ви присутні на засіданні Комітету Верховної Ради України, і не ви вирішуєте, як звертатись. Не ви вирішуєте ...*(Не чути)* там вирішуєте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Володимирович, колеги, так, стоп-стоп-стоп! Всі колеги – юристи, народні депутати і так далі і тому подібне. Давайте цей емоційний накал трошки в сторону і давайте по суті. В мене велике прохання, в нас є ще...

ВЛАСЕНКО С.В. Це ще точно не емоційний накал, пане голово, все спокійно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

СИДЕЛЬНИКОВ О. Тут згадали позицію нашого експерта пана Франка Ван Лайка, я хотів би просто дещо додати з цього приводу.

Наша організація також не рекомендує приймати цей законопроект з огляду на те, що Франк Ван Лайк також у своєму висновку сказав, що да, не дивлячись на те, що, можливо, з ідеологічної точки зору 75 відсотків прохідного бала – це не зовсім правильно, проте він все ж таки зазначив, що для суддів, тим більше суддів апеляційних судів нормальний світовий приклад полягає в тому, що їхні когнітивні здібності мають бути

вище середнього академічного рівня. Тобто академічний рівень – це люди з юридичною освітою, з університетською освітою.

Тому закон скасовує 75 відсотків, не дає жодної альтернативи. І на наш погляд, це може призвести до того, що цей тест когнітивний в конкурсі на апеляцію буде відігравати просто формальне значення і не відсіюватиме людей, які мають якісь недостатні когнітивні здібності для того, щоб працювати на такій відповідальній посаді.

Прошу врахувати цю позицію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. Скажіть, будь ласка, в мене до вас питання. Ви довіряєте Вищій кваліфікаційній комісії суддів?

СИДЕЛЬНИКОВ О. Так, довіряю абсолютно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Довіряєте. Якщо прохідний бал буде встановлюватись Вищою кваліфікаційною комісією суддів, які у вас... ви довіряєте цьому?

СИДЕЛЬНИКОВ О. Історія полягає в тому, що, дивлячись, яку мету переслідуватиме комісія. Комісія, ми розуміємо кризу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, мету комісії добору на посаду суддів?

СИДЕЛЬНИКОВ О. На наш погляд, буде істотний ризик в тому, що бажання швидко подолати цю кризу в апеляційних судах, заповнити ці вакансії в рамках одного конкурсу, якщо там якісь погані будуть результати когнітивного, воно може вплинути якраз на рішення комісії. Це не полягатиме в тому, що комісія якась погана чи вона хоче якісь погані речі зробити. Ми, дійсно, розуміємо цю складну проблему в апеляційних судах. Тут дилема полягає, дійсно, в тому, чи заповнити вакансії, дати можливість людям, навіть з середнім рівнем когнітивних здібностей, пройти і далі в наступних стадіях якось доводити свою здатність здійснювати правосуддя в апеляційних судах, або, можливо, довший шлях: запускати конкурс заново, якщо там буде недостатня кількість людей з когнітивними здібностями. І це відповідно продовжить цей процес. Тобто це дилема така: між якістю і швидкістю. І тут не проблема в довірі комісії чи ні. Якщо комісія своїм рішенням також запровадить вище середнього рівень проходження цього когнітивного тесту, це, може, також призведе до того, що не буде достатньо кандидатів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, пане Олександр, ви зараз говорите очевидні речі. Якщо вона встановить менше, то пройде більше. Тільки дуже довго говорите. Давайте коротко і по суті, я дуже прошу, без оцих сложноподчиненных речень. Ми все чудово розуміємо, про що йде суть.

Дивіться, ми довіряємо Вищій кваліфікаційній комісії суддів. Мені здається, завданням Вищої кваліфікаційної комісії суддів, прямим, згідно закону – я свою думку говорю, - прямим завданням є проведення добору кандидатів на посади суддів, власне, здійснення конкурсного відбору на посади суддів. Якщо звертається весь склад – а там, здається, ніхто не був, ми навіть це з'ясовували під час робочих нарад з Вищою кваліфікаційною комісією суддів, - якщо звертається весь склад і говорить про те, що є необхідність цього скасування. Ну особисто у мене точно є підстави до цього дослухатись.

Роман Бабій і після того голосуємо. Так, Сергій Демченко. Колеги, давайте тільки просто, щоб ми коротко, я до Сергія Демченка. І будемо до голосування.

Роман Бабій, прошу.

БАБІЙ Р.В. У мене питання до представника ВККС. Руслан Михайлович, скажіть, будь ласка, а от якщо законопроект в такій редакції буде прийнятий? Ну ви власне й ініціювали таку редакцію. Там встановлюється право ВККС встановлювати мінімальну, не мінімальну, а, зацитую, "середньо допустимий бал для тестування по когнітивці".

А ви думали над тим, який можете? Ну з урахуванням цієї проблематики, завдяки якій і подавався законопроект, щоб знайти баланс між швидкістю і більшим, якомога там більшим, з урахуванням розумних, звичайно, в рамках заповнення вакансій в апеляційних судах і тим фактом, що там дійсно бажано, щоб працювали якісні люди, і з урахуванням того, що вони призначаються на постійний строк. Чи думали ви над тим, який може бути встановлений оцей рівень по когнітивці? Попередньо можливо? Які варіанти, проекти і так далі?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, прошу, відповідайте.

СИДОРОВИЧ Р.М. Дякую.

Оскільки запитання безпосередньо до мене адресовано, я буду намагатися коротко і по суті відповісти. Думали і консультувалися з провайдерами, які надають подібні послуги з когнітивного тестування.

Я просто не хочу, щоб ми зараз провалювали в якусь таку дуже вузьку професійну дискусію, оскільки ніхто з нас не є прихометристом, так? Там є своя специфіка. Але

очевидно, що безальтернативним є питання встановлення прохідного балу на рівні вище середнього, тобто це не дискутується. Але 75 відсотків, так, це вище середнього. Але ми можемо сказати, і 90 відсотків є вище середнього. Розумієте, пане Романе?

Тобто очевидно, що це повинно бути вище середнього прохідний бал, очевидно, що він є відсікаючим, і не йде в законопроекті мова про те, що тестування може перетворитися в абсолютно формальну процедуру так, як воно було до 30 грудня 2023 року. А безпосередньо вже самі запитання і блок самого когнітивного тестування – це є дуже вузьке запитання. Тут нам надають допомогу наразі проекти міжнародно-технічної допомоги, ну, закупівлі відповідних програмних продуктів і укладення контрактів з компаніями, які можуть надавати відповідні послуги.

Разом з тим, розуміючи, що таке тестування надалі буде проводитися багато, оскільки наприкінці цього року за планом роботи ми повинні будемо до кінця року принаймні, так, оголосити початок проведення добору. В першій інстанції, нагадаю, у нас дефіцит близько 1,5 тисячі кадрів. Тобто для того, щоб нам заповнити резерв у достатній кількості, нам потрібно буде мати близько, мабуть, 5-6 тисяч кандидатів. Тому на майбутнє комісія планує закупити власний продукт, який буде користуватися на постійно, зараз буде цю надавати послугу зовнішній провайдер. Прохідний бал, очевидно, що буде вище середнього.

БАБІЙ Р.В. Руслане Михайловичу, вище середнього... Ну, ви сказали, що консультувалися, очевидно, я погоджуюсь, не має бути нижче середнього. Середній – це який, 60 відсотків, 50, 74?

СИДОРОВИЧ Р.М. Вище середнього – це означає 50 плюс.

БАБІЙ Р.В. Окей, все. Це відповідь, я зрозумів. Дякую.

СИДОРОВИЧ Р.М. Це може бути і 60. Тобто дивіться, пане Романе, знову ж таки, як і зазначав незалежний експерт, тобто валідним є наступний підхід, при якому цей прохідний бал визначається як медіанне значення між когнітивним рівнем кандидата об'єктивним і відносним рівнем учасників даного конкурсу. Там вже він розраховується за формою...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Руслан Михайлович, мені здається, вже отримав Роман Вячеславович відповідь, давайте...

БАБІЙ Р.В. Да, я зрозумів відповідь на питання. Дякую, Руслан Михайлович.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Демченко, і давайте вже до голосування переходити.

ДЕМЧЕНКО С.О. Колеги, дві тези перед прийняттям рішення. Ну, по-перше, якщо хтось запровадив якусь систему, да, і ми її прийняли, Верховна Рада її підтримала, і ті, хто її запровадив, запропонував на сьогоднішній день, кажуть, що не треба її змінювати, ну, напевно, є логічним підтримувати тоді їх позицію. Інакше треба тоді взагалі цю систему прибирати, це когнітивне тестування, розглядати взагалі його доречність проведення. Це перша теза.

І друга теза, яку хотів би звернути увагу, що все-таки мене не переконали на сьогоднішній день ніхто, що прибирання конкретно встановленого відсотку тестування в законі є таким, що виправдовує насамперед якісь питання, пов'язані з професійним підходом до когнітивного тестування. Я вбачаю в цьому виключно те, що відповідний рівень когнітивного тестування буде встановлюватись ВККС без обмежень якихось, без меж як найменших, так і найвищих, і будуть виходити з того, що яка якість кандидатів прийшла на кваліфікаційне оцінювання. Якщо загальна якість кандидатів буде дорівнювати когнітивному тестуванню низькому, то буде занижений цей рівень оцінювання. Якщо високому, то буде завищений. На мою думку, це досить несправедливий і незрозумілий підхід, необ'єктивний по відношенню до тих, хто буде приймати наступних кандидатів. Тобто ми якось будемо... одному разі ми будемо приймати дурних, в іншому разі будемо розумних і так будемо змінюватись. Я не бачу в цьому логіці, тому я в цьому питанні утримаюсь, з приводу саме з цих двох обґрунтувань.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Роман Бабій.

БАБІЙ Р.В. Ще одне коротке питання до підкомітету скоріше, які підготували проект нашого рішення. Скажіть, будь ласка, ви пропонуйте 116 статтю застосувати. Правильно я розумію?

_____ . Так.

БАБІЙ Р.В. А у зв'язку з чим...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо дозволите, Романе Вячеславовичу.

БАБІЙ Р.В. Так, будь ласка. Звичайно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це якраз те, про що говорили. Два законопроекти відрізняються тим, що в законопроекті альтернативному передбачається взагалі відстрочити процедуру, не застосовувати її до нинішнього добору в апеляційні суди, а в цьому, в основному, тільки 75 відсотків прибрати. От там от і представники, здається, і *(нерозбірливо)*, і ВККС, ну і ми на робочих зустрічах, ви, здається, теж були присутні, говорили. Якщо ви пам'ятаєте, зараз там ідуть домовленості щодо купівлі, прямої купівлі тестів, не так, як зараз відбувається процедура закупівлі, а пряма закупівля тестів за допомогою одного проекту. От якщо це питання швидко вирішиться, ну тоді мабуть немає сенсу ту процедуру виключати когнітивного тестування для апеляційних судів, тому що її можна провести швидко для цього добору. А якщо вони залізуть в багато-багато місяців, то я боюсь, що апеляційні суди не доживуть до того, коли там вирішиться питання когнітивних тестів і так далі. І от ми будемо дивитись між першим і другим. Ну така пропозиція, щоб подивитись між першим і другим, яка буде ситуація, якщо буде домовленість по когнітивних і підписані там договори і так далі, тоді можливо сенс їх залишити, бо буде можливість їх швидкого проведення. Якщо ні, то доцільно повернутись до думки, яка була висловлена в альтернативному законопроекті.

БАБІЙ Р.В. Тобто це для того, щоб внести правку, за необхідності внести правку такого змісту, як в альтернативному законопроекті...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саме так.

БАБІЙ Р.В. Зрозуміло.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Виходячи з реальної ситуації. Так.

Все, колеги, переходимо до голосування за запропонований проект рішення.

ДЕМЧЕНКО С.О. Для конкурсу в Вищій антикорупційний суд ті ж самі правила будуть діяти?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для конкурсу в Вищий, Сергію Олексійовичу, там взагалі інші правила діють, так що...

ДЕМЧЕНКО С.О. Ну а чому вони будуть відрізнятися від тих? Що вони - кращі чи гірші?

ВЛАСЕНКО С.В. Потому что священная корова. Священная тупая неэффективная корова.

МИХАЙЛЕНКО В. Пане Сергію, я як Голова Вищого антикорупційного суду попросила би вас не висловлюватися в такому ключі про Вищий антикорупційний суд.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Віро, зупиніться, будь ласка. Тут тільки з дозволу голови комітету.

МИХАЙЛЕНКО В. Вибачте...

ВЛАСЕНКО С.В. На відміну від вас я маю право тут говорити все, що я вважаю за потрібне.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги!

МИХАЙЛЕНКО В. Говоріть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте... Все, спокійно. Просто переходимо до голосування за запропонований проект рішення. Прошу підтримати.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. Божик – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик – за. Дякую.
Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гунько.
Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. Оскільки автор альтернативного, то я утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Макаров.

Маслов – за.

Німченко.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

МАКАРОВ О.А. Макаров – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Макаров – за. Дякую.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш – за. Дякую.

Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Підрахуємо. 14 членів комітету – за, 2 – утрималося, 0 – проти. Отже рішення прийнято. Дякую, колеги.

Тоді переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Закону України "Про Вищий антикорупційний суд" щодо Громадської ради міжнародних експертів (реєстраційний номер 11425) і альтернативний до нього 11426, внесений народним депутатом Юрчишиним та іншими.

Прошу голову профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на засіданні підкомітету зазначеного питання, а всіх колег народних депутатів і присутніх на засіданні комітету прошу зберігати спокій і гарні емоції.

_____ . Дякую. Колеги і присутні, підкомітет з питань правосуддя розглянув законопроект номер 11426 і альтернативний до нього. Рішенням комітету, шляхом опитування, було прийнято більшістю голосів підтримати законопроект основний 11426, відхилити законопроект 11426-1. Дані законопроекти, і основний, і альтернативний, вони направлені на продовження діяльності громадської ради міжнародних експертів, як зазначено і у висновку, і в законопроекті, підставою для внесення даного законопроекту було те, що було оголошено наприкінці 2023 року конкурси до Вищого корупційного суду, для їх повноцінного завершення необхідно продовжити дію Громадської ради міжнародних експертів.

Тому прошу підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Васильович.

Колеги, чи є необхідність обговорювати дане питання? Колеги, у мене буде пропозиція до проекту висновку по цьому рішенню. Якщо ми погодимо – ми поставимо в такій редакції, ні – поставлю на голосування. Я би застосував так само тут статтю 116. Я поясню чому, там в альтернативному... Ну, статтю 116 в розрізі того, щоби до другого читання внести пропозиції і правки до тих положень законопроекту, які передбачені в альтернативному законопроекті, ну, так же як ми з попереднім рішенням робили.

Я скажу, там є ряд технічних правок, в тому числі відкрите голосування, наприклад, там цих експертів, які з Громадської ради міжнародних експертів обирають, можливо, буде сенс їх врахувати при опрацюванні на другому читанні.

Так, Сергій Власенко, потім автор, ініціатор альтернативного законопроекту Ярослав Юрчишин.

ВЛАСЕНКО С.В. Пане голово, може, хай пан Ярослав висловиться ...*(Не чути)* альтернативного?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу. Добре.

Ярослав Юрчишин, вітаємо на засіданні комітету. Прошу, вам слово.

ЮРЧИШИН Я.Р. Да, дуже дякую. Вибачте, що так "на бігу". Я насправді, звісно би, агітував за те, щоби, власне, підтримати мій законопроект, бо і по термінах ми краще пропонуємо можливість провести... подовжити діяльність роботи Громадської ради міжнародних експертів і є справді вже, з огляду на практику вдосконалення по процедурі,

але, в принципі, якщо пан голова готовий врахувати пропозиції з нашого законопроекту до другого читання, то критично не буду настоювати на тому, щоб, власне, голосувався мій законопроект.

Дякую. Якщо є питання, готовий відповісти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Ярославе.

Єдине, що я уточнюю. Я не сказав, що я готовий врахувати її, бо це тільки комітет може зробити при другому читанні. Я сказав, що є необхідність застосування статті 116 по положенням, які є в альтернативному, бо, на мою виключно думку, там є положення більше все ж таки технічного характеру, які, можливо, доречно врахувати при опрацюванні до другого читання, в тому числі про відкритість голосування. Ми це вже робили і так далі. А що саме до закону, тут я точно нічого не говорив.

ЮРЧИШИН Я.І. Дякую за уточнення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Власенко, але перед вами де-юре дріб ...*(Не чути)*, так що я не знаю, як ви хочете, спочатку чи...

_____ . Пан Сергій депутат, тому, мабуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А він має можливість...

ВЛАСЕНКО С.В. Без будь-яких мабуть. Без будь-яких мабуть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

ВЛАСЕНКО С.В. Колеги, дивіться, якщо не помиляюся, сім років назад створили священну корову. І коли я казав, що вона тупа, я не мав на увазі, шановна пані Голова Вищого антикорупційного суду, про суддів, я мав на увазі про тих, хто це створював і хто із затятістю, тупою затятістю, незважаючи на всі ті помилки, які за станом на сьогоднішній день є очевидні, продовжує захищати абсолютно некоректні ідеї. Це перша історія.

Історія друга. Я хочу нагадати, що Рада міжнародних експертів була створена на підставі висновку Венеційської комісії. Я хочу нагадати всім деякі позиції цього висновку.

Перша. Венеційська комісія визнала, що вплив іноземця на формування судової системи – це сумнівна історія з точки зору Конституції. Вони написали про це м'яко, у властивій їм манері, але вони про це сказали.

Друге. Вони сказали, що виключення можливі короткочасні і одноразові. Підкреслюю, короткочасні і одноразові. Сім років царювання міжнародних експертів у питанні призначення суддів Вищого антикорупційного суду, цього є цілком достатньо. Ми що, у 23-му році не знали, що ми конкурс будемо оголошувати? Ми що, не знали, що нам інший орган, такий самий трошки дурнувятий, як Громадська рада доброчесності, повинен на це дивитися? Ну знали. Так а навіщо ми знову створюємо ситуацію і лонгуємо те, що сумнівно з точки зору Конституції, за позицією венеційки, і що повинно бути одноразовим і короткостроковим? От в чому питання.

Тому я просто хотів це нагадати. Бо зараз почнуть нам розповідати, як іноземці... І знову-таки, ми зараз говоримо про те, що це у нас, продовжуючи цю ідеологію, ми розповідаємо про те, що це ідеальний суд. Ну послухайте, суд, який ламає теорію кримінального права, це ідеальний суд? Гірше, ніж Печерський суд в часи Януковича деколи, не завжди, деколи. Деколи читаю постанови апеляційної, правда, палати, приємно вражений, коли вони пишуть, що суд не готовий брати на себе відповідальність за бездіяльність НАБУ і САПу, других священних корів. Отут аплодую стоячи. А коли читаю нісенітницю про те, що у нас, виявляється, упущена вигода у нас є частиною шкоди у кримінальному праві, то мені в голову забили цвях залізний в університеті, що тільки пряма шкода. А у нас ВАКС вирішив, що у них своя практика, що вони тут творці практики. Інша історія цікава із цього ВАКСу. Сидять судді, конкретна справа, не буду називати справу, щоб не паплюжити людей, сидять судді, виступають адвокати, після того суддя першої інстанції говорить: "Що ви тут нам свої юридичні штучки розповідаєте. Розкажіть, як воно було насправді". Так ви що, рішали по поняттям чи це суд? Я кажу ще раз, я знаю справу, про яку йдеться. І це не вигадки. На жаль, створили монстра, який чомусь вважає, що він схопив бога за бороду і що вони найчесніший суд. Це не так. І дійсно було зроблено багато помилок під час створення цього суду. Це треба визнати.

Рада міжнародних експертів – це одна із помилок, яка була створена, бо вона не призвела до створення якісного, коректного суду, який би приймав правосудні рішення, не призвела. Так, перший період була довіра, бо у людей завжди довіра до всього нового. Ну, довіра була, і до НАБУ була довіра. А тепер самі антикорупціонери шарашать це НАБУ, бо там витоки якісь. Коли антикорупціонерам витоки йдуть з НАБУ, то це нормально, а коли комусь іншому йдуть витоки, то це ненормально.

Тому, шановні колеги, я за те, щоб ми не продовжували ніякі повноваження ніяких міжнародних експертів. Перша частина законопроекту абсолютно правильна, коли прибирається рада міжнародних експертів. Треба ще розібратися з Громадською радою доброчесності, так, до кінця, щоб уже в нас все було нормально, бо вони теж... Я ж кажу, ще раз, я можу багато розповісти про так звану раду доброчесності, як вона працювала і що вони там роблять. І це точно до доброчесності не має ніякого відношення, абсолютно.

Тому я готовий послухати коротенько зауваження. Я розумію позицію комітету, я розумію, що моя позиція залишиться в меншості в цій ситуації, але я підкреслюю ще раз: я за лайно в своєму житті ніколи не голосував. Тому, коли шановний колега Сергій Демченко розповідає, що ми за це проголосували, я за це ніколи не голосував. І за це проголосувала Верховна Рада в розумінні закону, але проголосували конкретні люди, які, повірте, через певний період часу будуть нести політичну відповідальність за свої голосування. Частина з них уже понесла, а частина буде продовжувати нести відповідальність. І коли нам розповідають, що нам там треба реформувати, я ж кажу, ми, чим більше реформуємо, тим гірше все стає. І мета реформи – це не створення нових інституцій. Мета реформи – це зменшення корупції. На жаль, корупція не лише не зменшилась, а трішки по-іншому все пішло. Тому говорити про те, що ця... Знаєте, у нас антикорупціонери люблять говорити в одному реченні дві тези, які прямо суперечать одна одній: що в нас найкраща антикорупційна інфраструктура, але дуже висока корупція. Ну, так не буває. Треба або хрест зняти, або штани підтягнути.

Тому, ще раз, колеги, по-чесному, нам треба було би сказати дякую всім, хто працював, або не дякую, забути про них і далі працювати в нормальному режимі. Тому, звичайно... Розуміючи, що такого рішення не буде прийнято, але все одно звертаюся до колег і нагадую позицію Венеційської комісії. Сумнівно з точки зору Конституції, відступ можливий одноразово і лише на короткий період часу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, я єдине що можу сказати, колеги, що це є в нашому Меморандумі, який уряд підписав з Міжнародним валютним фондом і також є про це в Ukraine Facility. Ви всі знаєте, що нам надається фінансова допомога, тим більше під час війни, тому просто нагадую. Це був аргумент для внесення, для реєстрації цього законопроекту, бо під це програма МВФ.

ВЛАСЕНКО С.В. Деньги, деньги. Аргумент – деньги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Які потрібні нашій країні, реально, да. В тому числі і це. Була згода, була досягнута згода урядом. В законопроекті, який я реєстрував, там чітко так, як зазначено в меморандумі з МВФ. Прямо взяти...

Фріс Ігор Павлович, потім Сергій Демченко. Чи навпаки, я не пам'ятаю, в мене зараз так по черзі стоїть.

Фріс.

ФРІС І.П. Дякую, пане голово.

Я думаю, що навряд чи в меморандумі з МВФ у нас були рекомендації, щоб надати помічникам, яких будуть обирати на свій власний розсуд представники відповідної ради, можливість доступу до електронних державних та єдиних реєстрів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це в альтернативному, Ігор Павлович, давайте уточнимо. Це не в основному, це в альтернативному.

ФРІС І.П. Мені здалося, що це у висновку ГНЕУ якраз до основного законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, це в альтернативному. В моєму такого немає.

ФРІС І.П. Ну, принаймні в будь-якому випадку я би просив колег звернути увагу на недопустимість сказаних речей, тому що персональний доступ до відповідних єдиних до державних реєстрів і до інформації, яка міститься, вона містить інформацію з обмеженим доступом, і ця інформація, яка складає персональну інформацію особи. І коли ми обговорювали питання щодо законопроекту 4241, мені здається, номер, який ми на попередньому засіданні відправили на повторне друге читання, там якраз і стояло питання щодо можливого доступу до інформації і поширення цієї інформації. Так-от зараз ми розширюємо коло осіб, які, можливо, будуть мати доступ до такої інформації, яка міститься в реєстрі. Я хочу застерегти всіх колег від прийняття подібних рішень і взагалі підтримки подібних ініціатив.

За законопроект в тій редакції, яка на перше читання пішла, за основу буду підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Павлович.
Сергій Демченко, потім Ніка Крейденкова.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую. Чутно мене?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

Колеги, будь-який закон має відповідати положенням Конституції. Будь-який тим паче меморандум чи джентльменська угода, тим паче має відповідати Конституції України, якщо Україна є стороною відповідного документа.

Друге. Чи розглядався даний законопроект на відповідність Конституції нашим підкомітетом? Якщо ні... нашим профільним підкомітетом, і що є функціоналом нашого комітету згідно Регламенту. Якщо ні, то з яких причин.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, почули. Наскільки я знаю, не розглядався профільним підкомітетом. Взагалі висновки профільних підкомітетів вони, в принципі, не є обов'язковими для розгляду головним комітетом, для розгляду всім комітетом.

Ніка Крейденкова.

КРЕЙДЕНКОВА Н. Дякую, пане голово, за слово.

Перш за все скажу від імені фундації DEJURE ми власне хотіли б і бачили підтримання альтернативного законопроект, тому що він: а) передбачає все ж таки більшу і довшу ...*(Не чути)* Громадської ради міжнародних експертів. Ми як громадська організація не раз відзначали те, наскільки насправді вдало пройшов конкурс до Вищого антикорупційного суду. І ми вважаємо, що саме ГРМЕ це в тому числі забезпечила. Ми однозначно довіряємо Вищій кваліфікаційній комісії, але думаємо, що це буде хороше підсилення. Особливо зважаючи на той склад кандидатів, який зараз є до Вищого антикорупційного суду, можна очікувати, що дехто з першої інстанції має шанси перейти в апеляційну інстанцію, що знову ж таки звільнить вакансії. І продовження строку діяльності ГРМЕ на ті два роки, на які були вони призначені, за альтернативним законопроектом дозволить, в принципі, в такому випадку охопити і наступний конкурс.

Тепер я тут додаю позицію Громадської ради доброчесності, яку ми вчора проголосували спільно і надіслали на адресу комітету. Я сподіваюся, мали можливість

ознайомитися. Як ні, я зараз коротко скажу. Справді, в ГРП за основним законопроектом перебирати, умовно, цей конкурс, участь у цьому конкурсі до Вищого антикорупційного суду має Громадська рада доброчесності. Ви всі зараз знаєте, яке навантаження у Вищій кваліфікаційній комісії, яке навантаження в ГРД щодо апеляції, щодо завершення оцінювання на відповідність зайнятій посаді. І справді наш інтерес це провести швидко доволі і якісно, не втрачаючи само собою в результаті.

Тому наша би позиція була все ж таки комітету зупинитися на альтернативному законопроекті і доопрацювати до другого читання. Щодо доопрацювання до другого читання, ми також як Громадська рада доброчесності зазначали у своєму листі прохання до депутатів розглянути можливість включення до положень щодо доступу до інформації не тільки членів, розширити повноваження в цьому плані членів Громадської ради міжнародних експертів, а і додати Громадську раду доброчесності. Тому що, справді, пів року, ну трошки більше вже тому, ми змінювали закон і додавали право повного доступу до досє членам Громадської ради доброчесності. Ми мали змогу протестувати, як працює ця система разом з Вищою кваліфікаційною комісією і бачимо певні моменти, які, на жаль, поки що нам не дозволяють рухатися в тому темпі, який ми планували, і з тими матеріалами, з завчасним їх отриманням, можливістю ознайомлення, в тому обсязі і в тому форматі, який би був адекватним для забезпечення і швидкості і якості кваліфікаційного оцінювання.

Тому ми би просили однозначно враховувати положення 116 статті Регламенту і включити туди і Громадську раду доброчесності на рівні з Громадською радою міжнародних експертів. А також в законі бажано було би визначити поняття "повного доступу", тому що наразі це визначення є тільки в локальному акті ВККС і, враховуючи теж різночитання його, і позицію...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вас прошу, закінчуйте.

КРЕЙДЕНКОВА Н. Да. І я би ще просила щодо цього позицію почути Вищій кваліфікаційній комісії. Власне у мене все.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Дивіться, пропозиція моя, шановні колеги, щодо 116-ї, що я пояснюю, це ті положення, які є в альтернативному законопроекті. Чи є це право в альтернативному? Можу помилятися, але в альтернативному немає положень, які стосуються ГРД. Так що я

буду свою пропозицію в тій редакції, яку я запропонував, а саме положення альтернативного.

Питання ГРД – це окремі питання спроможності, всього іншого і так далі. Якщо хочете, ми можемо предметно провести якимось робочу нараду чи засідання про діяльність і спроможність ГРД.

Так, Віра Михайленко, прошу.

МИХАЙЛЕНКО В. Доброго дня! Я буквально трошки коротенько. Я не хочу втручатися у питання доступу, я хотіла би зауважити лише на терміні дії повноважень Громадської ради міжнародних експертів. Чому це важливо? На сьогодні конкурс оголошений. На сьогодні іншої процедури, ніж участь Громадської ради міжнародних експертів немає. Це є висновок до того, що для закінчення конкурсу і відповідно виконання міжнародних зобов'язань, як вірно вже було зазначено, необхідні продовження повноважень Громадської ради міжнародних експертів. Наразі ми не можемо спрогнозувати, яким чином буде відбуватися цей конкурс, ми можемо лише, враховуючи повноваження закону, думати, як воно буде. Але тут чому я прошу підтримати продовження повноважень ГРМЕ на якомога максимальний період із всіх запропонованих? Тому що у нас є ще певна проблема, яка полягає в тому, що судді першої інстанції є кандидатами на суддів Апеляційної палати і очевидно, що судді першої інстанції найкращі кандидати для Апеляційної палати, безумовно. І тому у нас ще може виникнути певна прогалина, коли вакансії у суді першої інстанції залишаться незаповненими. Тобто для мене як для голови інституції важливо що? Щоб конкурс був проведений відповідно до тих положень, які закріплені в законі, це означає з повноваженнями ГРМЕ, і щоб сама процедура конкурсу, вона була настільки чистою, щоб не було абсолютно ніяких різночитань з приводу того, коли закінчилися ці повноваження ГРМЕ, наскільки вони продовжені. І друге для мене важливе, щоб повноваження ГРМЕ були продовжені настільки, скільки б дало можливість заповнити всі вакансії як суддів першої, так і апеляційної інстанції.

Дякую.

ВЛАСЕНКО С.В. А чи можете ви уточнити, як ви оцінюєте, наскільки от ви би пропонували продовжити?

МИХАЙЛЕНКО В. Це від кого питання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Це від мене.

МИХАЙЛЕНКО В. Я, в принципі, підтримую, я думаю, що Вища кваліфікаційна комісія може провести всі процедури до тієї дати, яка зазначена в альтернативному проекті.

ВЛАСЕНКО С.В. Тобто ще два роки.

МИХАЙЛЕНКО В. Я думаю, я сподіваюсь...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там не зовсім так.

МИХАЙЛЕНКО В. Там не зовсім два, по-перше. По-друге, я сподіваюся, в принципі, я очікую нових колег на початку 2025 року. Тому я...

ВЛАСЕНКО С.В. Чому ви тоді не підтримуєте основний, який говорить про листопад 25-го?

МИХАЙЛЕНКО В. Я ж кажу, я підтримую той, який дозволить зробити цю процедуру максимально чистою і для того, щоб потім ніхто не говорив про те, що конкурс є непрозорим, тому що повноваження ГРМЕ закінчилися тоді-то і тоді-то. Тому я за те, щоб продовжити повноваження ГРМЕ якомога довше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Віро, скажіть, будь ласка, ви ГРД довіряєте, Громадській раді добросовісності?

МИХАЙЛЕНКО В. Я відповім на ваше питання трошки по-іншому. Я скажу, що участь Громадської ради міжнародних експертів у відборі суддів на посаду, у відборі людей на посади суддів ВАКС себе виправдала. І я залишу без коментарів усе те, що я тут почула, виключно з-за того, що моє виховання не дозволяє відреагувати в такому ж форматі.

Але я вважаю, що участь ГРМЕ в цій процедурі, вона себе виправдала. І поповнення Вищого антикорупційного суду за такою ж процедурою має бути однозначним.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміла ваша позиція. Просто нагадаю, що там не те, що немає іншого порядку, там насправді інший порядок є і тому цей блок на певний час ГРМЕ робота введена, і після того ці повноваження у ГРД просто, Громадської ради доброчесності.

МИХАЙЛЕНКО В. Так, але...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але ми почули: краще ГРМЕ, ніж ГРД. Ну, хоч так, добре. Так, Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую. В мене є питання до керівника ВККСУ, якщо він тут присутній, чи представник Я просто не бачу, чи є керівник.

ГОЛОВУЮЧИЙ. До ВККС питання, правильно?

ДЕМЧЕНКО С.О. До ВККС, да, будь ласка, питання до ВККС. По-перше, я хотів би почути відповіді на питання, які пані Крейденкова задала ВККСУ, щоби зрозуміти. Тому що вони мене також цікавлять, я їх підтримую.

І додав би до них питання ще одне: яким чином планується...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це які питання до ВККС, пані Крейденкової.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я думаю, що Ніка Крейденкова може повторити, якщо треба, є необхідність, ВККС скаже.

І ще одне питання в мене, це пов'язано з тим, що яким чином планується проходження когнітивного тестування кандидатами на посади у Вищій антикорупційний суд?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Представник ВККС, будь ласка, хто від вас відповідь на питання Сергія Демченка щодо того, яким чином когнітивне тестування ВАКС проводить, ну, як,

буде, планується проводити. Я відповідь знаю, всі, хто приймали участь у нарадах з ВККС, мабуть, знають. Ну, будь ласка, ВККС.

_____. Руслан найбільш залучений в ці питання когнітивного тестування, думаю, варто розпочати з нього.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, будь ласка.

Руслан Михайлович, ні? Нема щось на зв'язку.

СИДОРОВИЧ Р.М. Перепрошую, я мікрофон забув включити, не чути було.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тільки коротко, Руслан Михайлович, дуже прошу.

СИДОРОВИЧ Р.М. Дуже коротко.

Законопроект, особливо враховуючи те, що будуть імплементовані норми з альтернативного, комісія підтримує.

Що стосується когнітивного тестування, ми знаходимося на завершальному етапі передачі продукту від європейської антикорупційної ініціативи. За робочою інформацією продукт уже закуплено, тобто ми сподіваємося, що комісії ближчим часом передадуть відповідно можливість для проведення когнітивного тестування в рамках конкурсу до Вищого антикорупційного суду. І так само сподіваємося, що до кінця серпня будуть також і опубліковані тестові питання на знання права по Вищому антикорупційному суду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Да, пане голово, дві коротких ремарки і запрошую всіх перейти до голосування. Ну, по-перше, я думаю, що вихованість судді, вона в судових рішеннях. Якщо судові рішення законні, обґрунтовані, то суддя вихований, а в усіх інших випадках – то це лицемірство. Це перша історія.

Історія друга: про те, хто правий, хто неправий, чи це конституційно, чи це неконституційно. Я думаю, що нас поправить час, і років через 5-7 давайте повернемося до цієї дискусії. І тоді ми подивимося, хто був правий, хто був неправий, чи священна корова, чи не священна корова, чи ефективна антикорупційна так звана інфраструктура, чи неефективна. Побачимо це років через 5, через 7. Але я ще раз підкреслюю: мета всіх

цих перетворень була не в тому, щоб понаплодити невідому кількість непрофесійних органів, а мета всіх цих перетворень полягала в тому, щоб корупція зменшилася в країні. І якщо за 9 років існування цього суду корупція в країні не зменшилася, то це означає, що це неефективний механізм, з урахуванням того, що там уже є і окремий орган, який цим займається, і окрема прокуратура. Там тільки нема дитячого садка антикорупційного. Ну, треба ще дитячий садок – і тоді в них буде закольцована система. Вони будуть самі народжувати, самі виховувати, самі боротися з корупцією. Лише корупція буде збільшуватись в країні, а так все буде добре.

Тому я дуже ввічливо і толерантно запропонував би перейти до голосування, закликав би колег не підтримувати, розуміючи, що, напевно, я залишусь в меншості, а, може, і одним. Але нас розсудить час в цьому питанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Володимирович. Я все ж таки...

Ніка Крейденкова руку піднімала. Дуже швидко.

КРЕЙДЕНКОВА Н. Дякую.

В контексті ГРМЕ, якщо рухатися по 116 статті, проблема виникне така. Повний доступ до досьє за визначенням ВККС – це лише право перегляду. Якщо ми додаємо таке ж формулювання з альтернативного про повний доступ, не вводячи в 85 статтю, то ми надаємо ГРМЕ лише право перегляду, а право перегляду може здійснюватися лише в стінах комісії. І ми як ГРД зараз маємо насправді, от буквально сьогодні була ситуація, в якій, ну, не можемо ми забезпечити ні копіювання, ні обробку інформації, і право перегляду в стінах Вищої кваліфікаційної комісії. Тому проблема в нас з ГРМЕ, в принципі, буде однакова. Нам насправді потрібні зміни в 85 статтю - судоустрій і статус суддів.

Альтернативним законопроектом це не передбачено. Просто я сумніваюся, що Вища кваліфікаційна комісія зможе, точніше ГРМЕ зможе забезпечити участь шістьох міжнародних експертів, які будуть сидіти на четвертому поверсі комісії і переглядати суддівські досьє. Я би дуже хотіла почути позицію ВККС щодо того, щоб внести все ж таки зміни у 85 статтю. Чітко визначити, що означає повний доступ до досьє, і зокрема забезпечити ГРД і ГРМЕ все ж таки однаковим доступом, тому що функції ми виконуємо дуже схожі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я дуже коротко, пане голову. Щодо мотивації по голосуванню. По-перше, я хотів би підтримати пані Ніку Крейденкову і нашого колегу народного депутата по альтернативному законопроекту. Чому підтримати, я скажу дуже просто.

Перше, наш комітет занурив голову в труси, я перепрошую за таке порівняння, але це так, забувши про свої повноваження щодо перевірки законопроектів на відповідність нормам і положенням Конституції. І якщо ми це робимо, це перший аргумент за те, щоб голосувати все-таки альтернативний законопроект.

Другий аргумент за те, щоб голосувати альтернативний законопроект, це те, що все-таки якщо ми пішли на ситуацію, що ми сприймаємо ті рекомендації, які йдуть від відповідних спеціалістів з цих питань, так, ми проголосували раніше відповідні положення, зараз голосуватимемо продовження дії цих положень з додатковими змінами, то напевно ми, не маючи своєї голови, яка у нас, повторюю, в трусах, то ми маємо все-таки тоді довіритися тим колегам, які в цьому розуміються і відстоюють свою позицію, не боячись якихось наслідків щодо меморандуму чи інших якихось питань. Тому я думаю, що в даному випадку є сенс підтримати саме альтернативний законопроект і рухатися вже з тою мотивацією, про яку я сказав. Не буду повторювати про труси.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергію Олексійовичу, я би тільки від себе особисто, я теж член комітету, про голову в трусах, якщо говорите, то ви свою голову тільки майте на увазі, будь ласка.

ДЕМЧЕНКО С.О. Ні, ну це не вас я мав на увазі, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чудово.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я мав на увазі, так, візуально, я перепрошую, не вас...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло. А те, що ви підтримуєте альтернативний, це справді нова ера в ваших позиціях. Ну для мене особисто. Це чудово.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я позицію щодо альтернативного вам не висловлював до цього, пане голову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви тільки що сказали, що ви підтримуєте альтернативний. Але я...

ДЕМЧЕНКО С.О. Я до цього позицію вам не висловлював.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Інколи те, що ви говорите, воно розходиться з тим, що ви дієте і думаєте. Дякую.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я перепрошую, пане голову, давайте не давати суб'єктивної оцінки народним депутатам, тим паче, що я ваш колега і з повагою до вас відношусь. Я вам оцінку не даю. Дякую. Будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я теж. У мене просто голова в трусах трошки. Яюсь так. Емоційно.

ДЕМЧЕНКО С.О. Я повторив, мався на увазі не голова комітету в трусах, а голови в трусах, як візуалізація.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я сказав, про голови при зверненні до членів комітету, мені здається це неправильно, тому мою голову прошу не чіпати. З вашою що хочете робить.

Олексій Омелян. Ви руку піднімали. Ми переходимо вже до голосування. Ви щось по суті хотіли?

ОМЕЛЯН О. Так. ВККС підтримує необхідність унормування питання надання можливості копіювання відповідних матеріалів як ГРД, так і ВККС. Це дійсно велике питання. Чи слід це робити через визначення поняття "повний доступ" чи окремо передбачити, це предмет для дискусії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну ГРД і ГРМЕ мається на увазі. Унормувати порядок доступу.

ВЛАСЕНКО С.В. Колеги, це питання другого читання. Ми зараз в першому читанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дивіться, я пропоную, я можу це окремо на голосування поставити, якщо буде необхідність, але я пропоную додати до проекту рішення застосування положень статті 116 Регламенту, як я сказав, щодо внесення правок і пропозицій до другого читання в частині положень, які передбачені в альтернативному законопроекті. Ну зокрема там є питання щодо проведення засідання замість 30 – 45 днів, бо з того, що ми обговорювали, вони, буває, не вкладаються. Щодо відкритого голосування і так далі. Ну ми так робимо інколи.

ВЛАСЕНКО С.В. Але, пане голову, я хотів би уточнити, з вашого дозволу. Але ми категорично ж не будемо розглядати те питання, яке підняв Ігор Павлович Фріс. Тобто на це не розповсюджується ця вся історія.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, це ж наш комітет і наше друге читання. Ми ж з вами вже позицію про доступ до всіх баз даних і так далі, здається, вже неодноразово висловлювали і в Законі про Конституційний Суд, коли змінювали, і про службу дисциплінарних інспекторів. Ми, здається, ми там однакову формулу займали там "в порядку, визначеному законодавством, доступ" і так далі, і тому подібне. Так що я думаю, що до другого читання ми плюс-мінус такої ж позиції послідовної, мабуть, і будемо дотримуватися.

Так, якщо немає необхідності, я тоді буду ставити в редакції, яку я запропонував, проект рішення комітету. Прошу переходити до голосування. Прошу підтримати.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, дякую.

Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

ВЛАСЕНКО С.В. Базуючись на рішенні Венеційської комісії – проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозумів.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для стенограми і протоколу, у нас присутній перший заступник голови комітету на засіданні Німченко Василь Іванович.

Новіков.

НОВІКОВ М.М. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. Утримався.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук. Стефанчук!

Фріс.

ФРІС І.П. З урахуванням того, що ми говорили, то "за", за основу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, рахуємо. 11 членів комітету – за, 4 – утрималось, проти – 1. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

Переходимо до наступного нашого питання порядку денного.

Дякую і автору, і співавтору – ініціатору альтернативного законопроекту. Якщо хто по цьому питанню, можете відключатися, якщо хочете, залишайтеся.

Наступне питання – це проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань міжнародного судового співробітництва (реєстраційний номер 4428). Прошу співголова профільного підкомітету доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного питання.

ПАВЛІШ П.В. Дякую, шановний голову.

На підкомітеті з питань правосуддя було розглянуто до другого читання проект висновку по законопроекту №4428 щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань міжнародного судового співробітництва. З врахуванням частини другої статті 118 Регламенту Верховної Ради

України запропоновано доповнити порівняльну таблицю до законопроекту додатковими поправками. Ці поправки були додані, вони зазначені у висновку, всі їх могли вже... ознайомитися. І рекомендовано комітету прийняти даний законопроект в цілому з можливістю техніко-юридичного доопрацювання Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України.

Все. По доповідачу комітет нехай визначиться, кому довірить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, по доповідачу. Павло Васильович, я би вас запропонував.

ПАВЛІШ П.В. Я, якщо комітет довірить, готовий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чекайте, це в нас, це ваш підкомітет же ж. Єдине, що там я пам'ятаю, опрацювання до першого читання Калаур Іван Романович проводив, до першого читання, да, і далі.

Іван Романович. Іван Романович, є ви?

Давайте, добре, вирішимо питання.

ПАВЛІШ П.В. Визначимося, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. І по перших двох питаннях, колеги, у нас я не знаю чи було там, не пам'ятаю, в проекті рішення, хто доповідачі. Не було у нас по першому питанню.

ПАВЛІШ П.В. Не було доповідачів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Я пропоную себе, колеги, по перших двох питаннях. Немає необхідності... *(Не чути)* на голосування?

_____. Підтримую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

Тоді давайте, переходимо по 4428, позиція Міністерства юстиції з цього питання, будь ласка. Хто від Мін'юсту?

БОГАТИХ І.В. Доброго дня. Від Міністерства юстиції Інна Богатих, заступник міністра юстиції. Доброго, шановні депутати. Доброго дня всім учасникам.

Міністерство юстиції підтримує зазначений законопроект, оскільки він вирішує низку процесуальних питань, які виникли саме через повномасштабну агресію і через розірвання дипломатичних відносин. Питання стосуються належного способу повідомлення учасників судових справ і вирішують ще низку питань.

Я не буду займати багато часу. Можливо, якщо у присутніх, у членів комітету є запитання, я готова пояснити. Мені здається, що ми доопрацьовували цей законопроект разом і з Верховним Судом, і з комітетом, і всі питання, які виникали, вони були обговорені під час доопрацювання.

Тому прошу підтримати. Щиро дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, чи є необхідність обговорювати дане питання? Дійсно, були зустрічі. І робочі зустрічі були і тут, в комітеті, з Мін'юстом. Дякую Мін'юсту окремо. Дякую народним депутатам, Павло Васильович, вам особисто за долучення до цього питання доопрацювання.

Чи є необхідність обговорювати? Чи можемо переходити до голосування?

Ну, не бачу необхідності, ніхто не наполягає. Тому я пропоную перейти до голосування за запропонований проект рішення. Іван Романович, ви є на зв'язку, немає?

КАЛАУР І.Р. Да-да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іван Романович, щодо доповідача по 4428. Я пам'ятаю, що колись ви займались також 4428 по першому читанню. Це комітет, який очолює Михайло Миколайович Новіков і Павло Васильович Павліш. Щодо доповідача на друге читання.

КАЛАУР І.Р. Дивіться, у нас є усталена традиція, що є голова профільного підкомітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, Павло Васильович. Ні в кого немає заперечень.

Тоді переходимо до голосування за запропонований проект рішення з урахуванням того, що доповідачем зазначаємо Павліша Павла Васильовича. Прошу переходити до голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич. Князевич!

Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

ДИРДІН М.Є. Дирдін – за.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін – прийнято. Новіков – прийнято.
Павліш.

ПАВЛІШ П.В. Павліш – за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, рахуємо.

БОГАТИХ І.В. Щиро дякую, шановні народні депутати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Та я ще не оголосив, почекайте.

16 – за. Просто 16 – за, проти – 0, утримались – 0. Отже, рішення прийнято.

Дякую, колеги. Дякую, Мін'юст.

_____ . Будь ласка.

_____ . Дякую Міністерству юстиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, все. Колеги, переходимо до наступного нашого питання порядку денного. Це пропозиції комітету до порядку денного дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Чи є у нас представник Апарату?

_____ . А законопроект Ватраса ми потім? Законопроект Ватраса ми включали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стоп, ми ж сказали перед "Різним". Ми ж сказали перед "Різним", але можемо зараз замінити. Хоча давайте вже пропозиції пройдемо, подивимось.

_____ . Як скажете.

_____ . А законопроект Крейденка?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, правильно, перед "Різним". Так воно перед "Різним". Ми ще не дійшли.

_____ . Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, пропозиції до порядку денного дванадцятої сесії. Від секретаріату хто у нас?

КОЛІСНИК І.В. Мене видно?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вас не видно, але чутно, пане Ігоре.

КОЛІСНИК І.В. До комітету надійшло... *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. У вас такий звук поганий. А можна щось там якось сісти, щоб не цей...

КОЛІСНИК І.В. До комітету надійшло доручення Голови Верховної Ради. Чути?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. А спробуйте перепідключитись, бо там тріщить щось у вас. Чи навушник поганий, чи може ви без навушника спробуйте. Зараз пан Ігор Колісник перепідключиться.

Колеги, чи буде необхідність обговорювати це питання?

НІМЧЕНКО В.І. Та немає. Все ж ясно. У кожного є. Технічне питання. Давайте голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, проект же ж є.

Прошу тоді переходити до голосування за запропонований проект.

НІМЧЕНКО В.І. І до речі, давайте практикувати частіше такі речі. Ми ж читаємо, знаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Підтримуємо Василя Івановича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді переходимо до голосування.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гулько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Князевич.

Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов - за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ДИРДІН М.С. Дирдін - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін - за.

Новіков - за. Прийнято.

Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ПУЗАНОВ О.Г. Пузанов - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов – за. Прийнято.

Так, 16 членів комітету – за, проти – 0, утримались – 0. Отже, рішення прийнято.

Дякую, колеги.

І наступне питання. План роботи комітету на період роботи дванадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання. Є пропозиція, як по аналогічному, відразу перейти до голосування. Немає заперечення?

НІМЧЕНКО В.І. Немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді переходимо до голосування за запропонований проект рішення.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. Ватрас - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. За – Дирдін.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Макаров.

МАКАРОВ О.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов.

ПУЗАНОВ О.Г. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За. Прийнято, Пузанов.

Соболев.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

ФРІС І.П. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наскільки я бачу, 16 так само – за, проти – 0, утрималися – 0. Отже, рішення прийнято. Дякую, колеги.

І ми доповнили за пропозицією Володимира Антоновича Ватраса проектом Закону 10312. Тоді прошу...

Микола Олексійович Стефанчук, ви щось хотіли сказати по цьому? Я просто профільному підкомітету хотів...

СТЕФАНЧУК М.О. Шановні колеги...*(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще не перейшли. Ми ще, у нас, ми включили перед "Різним" один проект Закону 10312. Тоді прошу голову профільного підкомітету Володимира Антоновича Ватраса доповісти про результати розгляду на підкомітеті зазначеного законопроекту.

ВАТРАС В.А. Шановні колеги, можливо, є автор присутній?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є, є, є. Ви після автора хочете?

ВАТРАС В.А. Спочатку автор, в нас же така практика була, а потім висновок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, спочатку у нас завжди підкомітет, а потім автор.

ВАТРАС В.А. Добре.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Але без проблем, давайте спочатку автор. Нема проблем. Автор є у нас, народний депутат Крейденко, на засіданні?

КРЕЙДЕНКО В.В. Є. Дякую за можливість презентувати законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу.

КРЕЙДЕНКО В.В. Законопроект дуже...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо є можливість, відео включіть, у нас, як правило, включаємо, коли говоримо.

КРЕЙДЕНКО В.В. Зараз. В дорозі. Дуже простий і короткий. Перше, ми цим законопроектом... якраз зараз в законодавстві у нас немає термінології, що таке повна вища освіта. За термінологією, яка є в Законі "Про освіту", повна вища освіта – це повна вища освіта, здобута в закладах освіти України або за кордоном. Дійсно, вона не має такої змістовної якоїсь градації щодо освіти і одним тільки базисом для того, щоб зрозуміти, що це, є ступінь магістра як повна вища освіта.

Стосовно мого законопроекту, то я пропоную якраз внести розуміння того, що якщо ти хочеш займатися адвокатською діяльністю, то ти маєш мати повну вищу освіту, яка базується на отриманні юридичної освіти за ступенем спочатку бакалавра, а потім вже магістра як повну вищу освіту. Бо зараз у нас яка ситуація: можна вчитися 4 роки, не знаю, там на економіста, потім півтора року закінчити магістратуру і вважатися

повноцінним юристом, адвокатом і претендувати на зайняття адвокатською діяльністю чи іншою діяльністю у сфері юриспруденції.

Тому тут уточнення йде таке, технічне уточнення стосовно того, що таке повна вища освіта і що там мається на увазі під повною вищою освітою, і на базі чого вона має бути отримана і відповідно до напрямку знань. Це якщо коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Так, Володимир Антонович, тепер вам, прошу.

ВАТРАС В.А. Якщо дозволите. Ще раз, доброго дня, шановні колеги, шановні присутні. Дякую автору законопроекту за відповідну ініціативу. Ініціатива дійсно має право на дискусію, вона має право бути на розгляді і підкомітету, і комітету. Але я хотів би все ж таки доповісти, яке рішення прийняв підкомітет і сказати, на чому воно базується. Тому що рішення підкомітету, воно базується не лише на позиціях членів підкомітету, які всі без винятку є професійними адвокатами і мають понад 15-20 років стажу в галузі права, але й на висновках відповідно Міністерства юстиції, Національної асоціації адвокатів України, Головного науково-експертного управління Верховної Ради.

Зокрема Міністерство юстиції, розглядаючи даний законопроект, вважає, що визначення ступеня вищої освіти для набуття особою права зайняття адвокатською діяльністю має вирішуватися комплексно з іншими проблемними питаннями у сфері нормативного врегулювання адвокатури та адвокатської діяльності. У зв'язку з наведеним, Мін'юст вважає, що законопроект потребує відповідно доопрацювання.

Також фахівці Мін'юсту апелюють до звіту Європейської комісії України 2023, у якому висловлено рекомендації щодо приведення Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" у відповідність до Конституції та чинних європейських стандартів, а відтак щодо необхідності комплексного реформування адвокатури, зокрема вдосконалення законодавства в частині кваліфікаційних процедур та доступу до професії "Адвокат".

З огляду на це пропозиція автора вона носить невеликий фрагментарний характер і комплексну проблему доступу до адвокатської професії не вирішує.

Національна асоціація адвокатів України зазначає про неузгодженість запропонованих законопроектом змін до частини першої статті 6 закону з пунктом 1 частини третьої цієї статті і цієї статті щодо визначення терміну "Вища освіта", у зв'язку з цим пропонує його відправити на доопрацювання.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради зазначає, що з моменту прийняття нового Закону "Про вищу освіту" і до запровадження обмеженого вступу до магістратури за спеціальністю "Право" відповідними державними стандартами отримати ступінь магістра в галузі права та відповідний для професії адвоката досвід роботи мала змогу не одна тисяча студентів, які навіть маючи необхідну кваліфікацію, навички та досвід роботи у галузі "Право".

У разі прийняття законопроекту всі люди не зможуть отримати доступ до професії "Адвокат". Чому? Тому що отримавши, наприклад, освітній кваліфікаційний рівень бакалавра у сфері економіки чи публічного ...*(Не чути)* адміністрування і потім здобувши рівень магістра, повторно вступити на бакалаврат і здобути бакалавра "Право" у таких людей можливості не буде. А відповідно тисяча людей, які вже мають практичний досвід, в тому числі досвід на посаді суддів, на посаді прокурора, на посаді юриста, вони будуть взагалі позбавлені можливості отримати доступ до професії адвоката.

Крім того, ГНЕУ звертає увагу на те, що прийняття законопроекту може створити певний дисбаланс у регулюванні доступу до професії, які потребують спеціальних знань у галузі "Право", зокрема і щодо неузгодженості категорій.

З огляду на це ми дякуємо нашому колезі за ініціативу. Ми пропонуємо включити даний законопроект до порядку денного засідання Верховної Ради. Але за результатами розгляду в першому читанні повернути суб'єкту права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

Також прошу звернути увагу на те, що у нас Микола Олексійович очолює групу по підготовці законопроекту про вищу правничу освіту юридичну. На сьогоднішній день знову буде чергове засідання, тому питання вирішення у комплексі питання доступно до адвокатської професії, до суддівської професії буде регулюватися комплексно нормативно-правовим актом.

І також хотів би звернути увагу на те, що на сьогоднішній день порядком допуску до складення кваліфікаційного іспиту передбачено право особи отримати статус адвоката, якщо вона має повну вищу освіту в галузі не лише права, а і правоохоронна діяльність, міжнародне право. Ці питання також до кінця не врегульовані.

Тому отака моя позиція. Прошу підтримати думку підкомітету і повернути на доопрацювання.

Дякую.

_____. Якщо дозволите, короткий коментар?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Зараз, зараз, зараз. Почекайте.

Хто у нас тут ще? Я бачу, Микола Олексійович Стефанчук і Сергій Соболев. Колеги народні депутати члени комітету, автор просить репліку відреагувати. Немає заперечень? Тоді да, прошу.

_____. Да, якщо можна. Тут говориться про те, що Мін'юст бачить більш таку масштабну проблем в цій сфері, але за 5 років він не ініціював вирішення цих проблем. І якщо ми покроково не почнемо вирішувати це питання, то воно ніколи не буде вирішене.

А друге, виходить так, що ми хочемо іти, наприклад, якщо ми йдемо до лікаря, бо хочемо йти до професійного лікаря, який навчався на лікаря, а якщо у нас адвокатська діяльність, то сьогодні здобував освіту одну, а виконуєш там функцію, теж від якої залежать і доля людини, ну можна довіритися будь-якій і здобувати будь-яку освіту.

Тому я хотів, щоб ми внесли все-таки розуміння в цю професію, визначили чітку критерію. І якщо ти хочеш займатися цією діяльністю, то і здобувай відповідну освіту по цьому напрямку.

Я дуже дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Сергій Соболев, потім Микола Олексійович Стефанчук.

СОБОЛЄВ С.В. Дякую.

Колеги, ну починаючи з того, що я в цілому підтримую рішення підкомітету і буду голосувати за нього. Але тут є це цілий ряд інших аргументів, які спрацьовують на це, і саме необхідність визначення ключових положень у наступному законі, який буде регулювати в тому числі і систему вищої освіти.

Для нас це не дивина, можливо, для когось дивина, що отримання освіти за профілем, наприклад, політичні науки, а потім магістратура за профілем "Школа права", що є фактично рівнем нашої магістратури, це є практика всіх провідних університетів світу. Більше того, саме тих університетів, які входять в тисячу найкращих, сто найкращих і далі цей список можна продовжувати. То якщо ми реформуємо нашу систему, включаючи вищу освіту, до стандартів найкращих світових, включаючи європейські і американські, то навряд чи нам треба зараз перекреслювати освіту тих, хто

вже зараз здобуває, до речі, цю освіту згідно із стандартами, які існують в провідних університетах світу.

Ви можете ознайомитися з тим, як отримують, наприклад, юридичну освіту за термінологією цього законопроекту, повну юридичну освіту, наприклад, саме за цією практикою, коли поступають на політичний факультет, який включає, за нашою логікою нашої освіти, 6 різних факультетів від міжнародного права, журналістики, адміністративного управління і можна далі цей список продовжувати. І після 4 років навчання далі вони поступають, за нашою аналогією це магістратура, де закінчують Школу права і отримують всі повні права для зайняття адвокатською діяльністю, зайняття судової посади, посади в органах прокуратури, будь-яких інших посадах, пов'язаних з юриспруденцією.

Саме тому цей законопроект іде в розріз із світовою практикою. І от коли наші університети не 2-3 будуть входити в тисячу найкращих університетів світу, а принаймні 100, тоді, можливо, ми і будемо розуміти, наскільки важлива саме ця практика отримання і освіти юридичної, будь-якої іншої.

Тому я ще, виходячи із цієї логіки, не підтримую цей законопроект і підтримав би рішення підкомітету. Нам треба буде мати ґрунтовний Закон "Про вищу освіту", який буде саме ґрунтуватися на досвіді найкращих передових університетів світу, які дають найкращу освіту, після чого люди стають лауреатами Нобелівської премії, винахідниками в різних галузях. І тому я думаю, що саме ця логіка повинна домінувати в наших законопроектах, які ми вносимо у Верховну Раду.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Сергію.

Якраз слово надаю Миколі Олексійовичу Стефанчуку – співголові робочої групи, там якраз юридична освіта.

СТЕФАНЧУК М.О. Шановні колеги, ну, в нас на сьогодні є дуже серйозна проблема з доступом до професії адвоката, тому що адвокатом може стати особа, яка має повну вищу юридичну освіту

А що нам говорить закон? Що повна вища юридична освіта – це повна вища юридична освіта, здобута в Україні чи в іноземних державах, і далі по тексту. І коли ми пересуваємося по бланкетній нормі в Закон "Про вищу освіту", ми бачимо, що ступенями вищої освіти є: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії. І тут стикаємося з однією дуже серйозною проблемою. В нас в один перехідний період, якраз те, про що

говорив Володимир Антонович, була ситуація, коли будь-хто міг на заочних курсах за півтора роки отримати спеціаліста, який зараз прирівняний до магістра.

Далі, свого часу був експеримент, коли людина з будь-якою вищою освітою могла за рік отримати магістра права. І зараз ми маємо ситуацію, коли доктором філософії в галузі права може стати, ну, могла стати донедавна особа, яка взагалі не має юридичної освіти. Тому що не було вимоги, зараз ми вже це, слава богу, підрівняли, не було вимоги, що доктор філософії має мати базову юридичну освіту. І ці люди, які мають на сьогодні, умовно, цих спеціалістів, магістрів і докторів філософії, вони свого часу отримали доступ до юридичної професії, отримали юридичний стаж і зараз цілком мають право претендувати на здійснення адвокатської діяльності.

Отут виникає логічне запитання. Наскільки ефективними правозахисниками і наскільки ефективними адвокатами вони будуть? Це питання є риторичне, кожен сам для себе його може задати, тому що ми розуміємо, що основна освіта – це самоосвіта, можливо, хтось дуже гарно вчився, здобув кращі вміння і навички. Але в мене особисто виникає сумнів, тому що в мене є дуже хороший порядний колега, який має диплом політології університету Шевченка, після цього він захистив кандидатську дисертацію по історії права, після цього захистив докторську дисертацію по історії права – доктор юридичних наук по історії права. І давайте ми поміркуємо чи може така особа бути ефективним правозахисником. Я жодним чином не сумніваюся в його високій науковій компетенції, жодним чином не сумніваюся в його аналітичних здібностях, але питання в правозастосуванні в сфері кримінального процесу, в сфері безоплатної правничої допомоги, в сфері захисту цивільних, господарських, сімейних питань. Тут ми маємо якось це питання вирішити.

Друга проблема, яка в нас виникає, що особи, які свого часу на основі неправничого диплому пішли на ось цю перекваліфікацію на рік чи на півтора, отримали чи спеціаліста, чи магістра, свого часу вже склали іспити і перебувають в юридичній професії. Вони займають посади суддів, посади прокурорів і інші посади. Чи є такі особи кваліфікованими правниками і можуть отримати посвідчення адвоката? Мені здається, що так. І ось цей диференційований підхід повинен бути дуже-дуже виважений. І абсолютно вірно говорить Володимир Антонович, що ми маємо доктора філософії в галузі права, який не має базової юридичної освіти, не має ні бакалаврату, ні магістра, ми його будемо відправляти знову на бакалаврат чи знову на магістратуру? Чи яким чином вирішувати це питання? Це питання гостре, це питання дискусійне. Я думаю, що воно має мати дуже чіткий і виважений підхід. І тут Володимира Антоновича я підтримую повністю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колего.
"Айфон" Марія.

ЧЕРНУХА М.М. Доброго дня. Я голова Комітету законотворчості Національної асоціації адвокатів України. І що стосується позиції Національної асоціації...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тільки прізвище, ім'я, тому що...

ЧЕРНУХА М.М. Чернуха Марія Михайлівна. Так, вибачте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

ЧЕРНУХА М.М. Я хотіла зауважити, що Національна асоціація адвокатів України має наступну позицію. Коли ми аналізували цю законотворчу ініціативу, ми ще не мали уявлення, чи це якісь глибинні зміни, мають під собою якесь підґрунтя, чи це дійсно ініціатива така, знаєте, поміняти слова місцями або щось там, пару слів доповнити. На жаль, зараз дуже багато таких ініціатив і просто як спринтерська гонка, ми називаємо, законопроектів буває. Що суті якоїсь немає, якоїсь необхідності приймати законотворчу ініціативу, немає суспільної необхідності, вона не виважена, але така ініціатива подається, таке буває.

Зараз автор нам пояснив, я почула, що це просто дійсно в контексті Закону "Про освіту", так як немає зараз спеціаліста, є бакалавр і магістр, він вирішив у такий спосіб внести зміни. Але тоді абсолютно не зрозумілим виглядає, чому він вносить у частину першу статті 6, а не в частину третю статті 6 зміни, тому що саме там є визначення повної вищої юридичної освіти. І там логічно було би його виписувати. Але зараз дійсно депутати підняли питання більш широко, з подачі, можливо, Мін'юсту щодо стандартів юридичної освіти, які на сьогоднішній день, ще не вирішене це питання і я думаю, що воно довго залишиться дискусійним.

І Національна асоціація адвокатів України буде приймати активну участь у цьому питанні, тому що, якщо ми говоримо про допуск іменно до професії адвоката, до адвокатської діяльності, то, на жаль, ми стикаємося дуже часто навіть з тим, коли в центрах безоплатної правової допомоги надають правничу допомогу не адвокати, а просто спеціалісти, рівень її досить низький. Тому чи давати можливість особам, які здобували освіту не за спеціалізацією "Право", а там "Правоохоронна діяльність" чи ще якась інша,

там дуже, там мало годин, там дуже мало годин. Ми стикаємось постійно, що безпосередньо правоохоронці у цивільному праві дуже погано орієнтуються, в сімейному.

Тобто у них є спеціалізація кримінальна, да, можливо, непогана. Але я от дуже прошу, всі ті, хто задіяні з депутатів чи от інші учасники, хто задіяний у реформуванні вищої юридичної освіти, щоб зважали на це. Тому що це обов'язок потрібно, щоб була належна підготовка і належна дійсно повна вища юридична освіта. І що ми туди вкладаємо, як би це не просто мають бути слова, що це просто магістр там або, ну, бакалавр ми не розглядаємо в ситуації адвоката. Тому звичайно, що цей законопроект потрібно доопрацювати.

Якщо там просто зі словами гратися, то це в частині третій можна було би гратися словами. Якщо комплексно вирішувати проблему, то тоді потрібно спочатку зрозуміти, який у нас стандарт повної вищої юридичної освіти. Які вимоги, які години приходять на які галузі права. І тільки після цього уже виходити зі змінами в Закон "Про адвокатури та адвокатську діяльність".

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Зрозуміла ваша позиція.

А скажіть, будь ласка, користуючись нагодою, Національна асоціація адвокатів, здається, у вас незаповнені квоти є там у ВРП в тому числі? Можете сказати, чому ви не обираєте до Вищої ради правосуддя представника?

ЧЕРНУХА М.М. Знаєте, я хотіла би сказати, що я не уповноважена, я очолюю комітет законотворчості і щодо законопроектів я можу. А це питання більш до керівництва НААУ. І, можливо, можна звернутися безпосередньо до керівництва з листом. Да? І щодо цього питання буде надана якась змістовна відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зрозуміло.

Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

НІМЧЕНКО В.І. Адвокат...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що, Василь Іванович?

НІМЧЕНКО В.І. Адвокат одним словом відповів нам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ну це зрозуміло. Просто я користуючись нагодою запитав.
Сергій Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую, пане голово.

Пані Марія, у мене до вас є питання. Поясніть, будь ласка, от ви сказали, що якщо гратися словами, то в іншу статтю можна внести відповідні зміни. Для мене "гратися словами" не зовсім зрозуміла термінологія. І я хотів би зрозуміти, якщо в іншу статтю внести відповідні зміни, вони будуть, на вашу думку, доречними, вони щось змінять? Чи вони ні на що не вплинуть і нічого, ніяких юридичних наслідків не буде цього?

ЧЕРНУХА М.М. Позиція наступна. Значить, це та же стаття, стаття 6-а, але не частина перша, де вимоги до адвоката, там що, адвокат, ну, всі знають частину першу, хто не знає, може подивитися, який досвід там роботи має бути, з чого там знання, да, і там в тому числі повна вища юридична освіта. Там в частині третій цієї ж статті є визначення повної вищої юридичної освіти. Якщо ми хочемо звести його суто до питання, що це мають бути магістри, так, як автор написав, да, ну, просто написати: от у відповідності до Закону "Про освіту", то тоді можна так виписувати. Якщо ми, ну, вважаємо, що, ну, от це просто така от у нас потрібна технічна, да, така зміна вноситься щодо відповідності, ну, добре, вона хоча би буде якась логічна, да. Якщо сказати, що будь-яка законотворча ініціатива має бути, скажімо так, дійсно для суспільства нести якісь там, ну, зміни, да, вона має, скажімо, ну, важливість, да, якесь розв'язувати завдання, то, звичайно, логічно говорити про це питання в контексті того, коли в нас є стандарти вищої юридичної освіти. І тоді уже ми бачимо чи підходить воно, чи не підходить, ну, скажімо в ту ж професію, наприклад, адвоката, якщо ми говоримо.

Якщо ми не хочемо вирішувати, ми хочемо просто суто конструкцію поміняти, слова, ну, воно теж може бути, ну. Але я... ви знаєте, настільки багато розглядається, ну, моїм комітетом таких ініціатив, які... Ну, не хочеться нікого образити, но це просто, я ж кажу, як якась спринтерська гонка – скільки хто подасть ініціатив. Вони не несуть для суспільства, ну, жодної такої необхідності, виваженості. Ну, хотілося би щоби дійсно законотворчість була серйозним процесом в повному розумінні слова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Володимир Антонович Ватрас.

ВАТРАС В.А. Шановні колеги, ну, як підсумок одна невеличка ремарка.

Дякуємо суб'єкту законодавчої ініціативи за дану пропозицію ось. Але я хотів би підвести рисочку, і виходити з того, що, хто такий магістр права, як бакалавр стає магістром права, як молодший спеціаліст чи молодший бакалавр стає бакалавром, це питання, яке регулюється законодавством про вищу освіту. І точно вирішувати це питання виключно щодо такої професії, як адвокат, мабуть, не зовсім вірно. Тому що до юридичної професії відносяться і інші кваліфікації: і нотаріуси, і адвокати, і судді, і прокурори.

Тому я вважаю, що якщо ми і змінимо концепцію розуміння того, хто такий магістр права і яким чином ми здобуємо цей освітній кваліфікаційний рівень, то його потрібно робити для всіх юридичних професій. Це у відповідь на ремарку пана Володимира, нашого колеги, який говорить, що, коли ви йдете до лікаря, ви хочете, щоб вас лікував професіонал. І ви маєте йти до юриста, і ви теж бажаєте, щоб вам надавав правову допомогу професіонал. То, мабуть, ми йдемо не тільки до адвоката за певною правовою допомогою, ми іноді до нотаріуса звертаємося, ми і з позовом до суду звертаємося і хочемо, щоб компетентний суддя розглядав справу, і він її справедливо вирішив.

Тому знову ж таки хочеться передати естафету в руки Миколи Олексійовича як співголови робочої групи, і щоб ми це питання напрацювали. І ми і пана Володимира Крейденка запрошуємо до цієї дискусії, і до складу, і пані Марію. І ось там давайте ми, вже на цьому професійному рівні, поспілкуємося, як нам цю історію змінити на краще. І якщо є така можливість, прошу доповідачем від імені комітету призначити голову підкомітету Володимира Ватраса.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Да, давайте тоді за проект рішення комітету, Володимир Антонович направляв ще заздалегідь, ми коли в загальному нашому чаті. Немає заперечень, що я поставлю проект рішення комітету і доповідачем Володимира Антоновича Ватраса, той, який він направляв? Немає заперечень?

Тоді переходимо голосування за запропонований Володимиром Антоновичем Ватрасом проект рішення комітету.

Бабій.

БАБІЙ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Божик.

БОЖИК В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васюк.

ВАСЮК О.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ватрас.

ВАТРАС В.А. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Власенко.

Гунько.

Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дирдін.

ДИРДІН М.Є. Дирдін - за.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Калаур.

КАЛАУР І.Р. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич.

Макаров.

Маслов – за.

Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Новіков.

НОВІКОВ М.М. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павліш.

ПАВЛІШ П.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пузанов. Пузанов.
Соболєв.

СОБОЛЄВ С.В. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанчук.

СТЕФАНЧУК М.О. За.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Фріс.

Отже, рахуємо, колеги. 13 членів комітету – за, проти – 0, утримались – 0. Отже, рішення прийнято.

Дякую, колеги. Дякую, Володимир Антонович, за підготовлений проект рішення.

У нас є "Різне". Чи є у нас якісь зміни в робочих групах по "Різнному"? Микола Стефанчук, прошу.

СТЕФАНЧУК М.О. Я хотів би попросити звернути увагу не по робочих групах, я надсилав в загальний чат комітету інформацію, вже в нас є перший проект концепції законопроекту про юридичну освіту, це такий собі драфт. Я би попросив членів комітету, особливо тих, хто включений до робочої групи, ознайомитися. Якщо є якесь бачення, пропозиції, застереження, їх підготувати, мені передати і, якщо все буде добре, можливо, на наступному тижні чи через тиждень щоб ми зібралися в широкому форматі робочою групою і могли обговорити ці пропозиції для того, щоб рухатися далі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Микола Олексійович, можете, якщо хочете, може, подумайте, для членів комітету презентацію цієї концепції можете провести в Zoom.

СТЕФАНЧУК М.О. Коли вона вже буде готова після зворотного зв'язку, обов'язково зробимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Дякую.

Ігор, чи є у нас, хто зараз представник секретаріату, внесення змін до робочих груп є якісь?

КОЛІСНИК І.В. Пропозиції відсутні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Відсутні.

Все. Колеги, тоді дякую всім, порядок денний вичерпали. Дякую всім за роботу на сьогоднішньому комітеті. Всім бажаю безпечного дня і перемоги якомога швидше всій нашій країні. Дякую і до зустрічі. До побачення.